

עלון שבועי נחלת שדה

חידושי תורה בדרך הדרוש
והאגדה על פרשת השבוע

מאת מחבר סדרת הספרים "נחלת שדה" על התורה והמועדים

508 פ"ק פ"ת פ"ח פ"ש פ"ה פ"א פ"י פ"ו פ"ז פ"ח פ"ט פ"י פ"יא פ"יב פ"יג פ"יד פ"טו פ"טז פ"יז פ"יח פ"יט פ"כ פ"כא פ"כב פ"כג פ"כד פ"כה פ"כז פ"כח פ"כט פ"ל פ"לא פ"לב פ"לג פ"לד פ"לה פ"לז פ"לח פ"לט פ"לז
לתגובות/הערות/דרשות והרצאות ניתן לפנות לטלפון – 050-4145482,
etayba1@gmail.com ניתן לקבל את העלון במייל

הנושא: השפעת נשמת הגר על אביו הגוי

אחר שמת הגוי באה אלי רוח עם שתי נרות כבויות בידה
בטענה: מדוע כיבית שתי נרות אלו...?

זה מה שענה הרה"ק מבעלזא לשואליו מבלי שיפרש את
דבריו.

כשהלכו מרבם ישבו ופירשו את כוונת הרה"ק מבעלזא,
דממעשה זה חזינן דכל הנשמות הצריכות לצאת מאיש נמצאות
אצלו מכבר בבחינת ניצוצות קטנים, ולכן באה הרוח בטענה אל
החווה מלובלין ז"ע כי שתי הנשמות היו טובות וכשרות אף
כשנמצאו אצל הגוי.

ולפי"ז אף כאן מובן הדבר שפיר, השבטים ביזו את פינחס
כי טענו כי כל מעשהו בא מצד המידות הרעות המושרשים בו
בתולדה מאחר שהוא בן פוטי, ולא מצד קנאת ה', לכן בא הכתוב
ויחסו אחר אהרן לומר שהוא איש קדוש המתייחס לזקנו אהרן,
וכמו שהוא קיבל קדושה מזקינו אהרן, כך גם מה שהוא בן פוטי
אינו מגרע חזקתו, כי גם כשהיה אצלו בבחינת ניצוץ קטן, היה
ג"כ טוב וישר, כלומר שכל השנים שהיה יתרו כומר לע"ז היו
נמצאות אצלו ניצוצות טובים וקדושים מזרעו אחריו.

בזה נבוא ונבאר את דברי הגמרא בגיטין (נ.) המספרת על
נירון קיסר שנשלח להחריב את ירושלים. על אף שהיה מבני
עשו, והיה צריך ללכת בשמחה להחריב את ירושלים. חז"ל
מספרים שנירון לא החל במלאכת החורבן. תחילה עשה בדיקה
על ידי ששלח חיצים לארבע רוחות השמים וראה כי כל החיצים
פנו לכיוון ירושלים. נירון קיסר התבונן בתופעה בלתי טבעית זו,
והבין שה' מעונין להחריב את ירושלים, אך עדיין לא ניגש לבצע
את השליחות. הוא ניגש לילד ואמר לו פסוק לי פסוק, הילד
קרא באזניו את הפסוק (יחזקאל כ"ה, י"ד): "וְנִתְּתִי אֶת נִקְמָתִי
בְּאָדָם בְּיַד עַמִּי יִשְׂרָאֵל". נירון הבין שהקב"ה אמנם מעוניין
בחרבן הבית ומעוניין שהוא יחריב אותו, אבל בסופו של דבר
יעניש את נירון על שקיבל על עצמו לבצע משימה זו. לכן החליט
לברוח ולהתגייר ויצא ממנו רבי מאיר.

וכתב על כך רבינו יוסף חיים ז"ע בספרו בן יהודע וז"ל:
נראה לי בס"ד, הוא כיבד את התורה שסמך על הפסוק של תורה
דפסיק ליה ינוקא, לכך יצא ממנו רבי מאיר שהיה מאיר עיני

מסופר על הרה"ק רבי שלום מקאמינקא זצ"ל שהיה פעם
בפרשת פינחס אצל רבו השר שלום מבעלז ז"ע יחד עם רעו
וידידו הרה"ק רבי חיים מצאנז ז"ע. והקשו לרבם על דברי רש"י
בתחילת הפרשה בד"ה פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן - (סנהדרין
פב. סוטה מב) לפי שהיו השבטים מביזים אותו הראיתם בן פוטי זה
שפיטם אבי אמו עגלים לעבודה זרה והרג נשיא שבט מישראל!?
לפיכך בא הכתוב ויחסו אחר אהרן.

וקשה, הלא גם השבטים ידעו שפינחס גם מתייחס אחר
אהרן ומכל מקום ביזוהו מאחר שיחסו נמשך ג"כ מצד אמו אחר
יתרו, ומה יועיל במה שיתייחס אחר אהרן?

על זה ענה להם רבם הרה"ק מבעלזא: אספר לכם מעשה
שהיה אצל הרה"ק החווה מלובלין ז"ע, ומעשה שהיה כך היה:
איש יהודי היה בעל מרזח בכפר אחד ומה היתה לו פרנסתו.
כידוע חלק ניכר מפרנסת ישראל בימים ההם היה מאחיזת בתי
מרזח שמכרו כל מיני י"ש לאיכרים והיו משלמים מזה את דמי
החכירה לבעל האחיזה ומן היתר היו מתפרנסים.

לא הרחק ממנו גר כומר אחד שהיה צר עין ורצה לקפח את
פרנסת היהודי, וציווה לגוי אחד שיפתח לעצמו גם כן בית מרזח
והוא ידאג שכל הגויים יבואו לקנות אצלו ולא אצל היהודי, וכך
יקפח את לקוחותיו של היהודי שכנו.

כאשר ראה היהודי שפרנסתו מצטמקת ורע לו, נסע אל
הרה"ק מלובלין לשפוך לפניו את מר לבו, כשמוע הצדיק את
בקשתו הבטיחו שהגוי ינחל את מפתלו וימות. ואכן כדבר הצדיק
כן היה, ולא עברו ימים מועטים והגוי מת, וחזרו אליו לקוחותיו
כבראשונה.

הכומר לא התיימש מלבצע את זממו הרע, ותוך זמן קצר
כבר עמד גוי אחר במקומו של הראשון, ושוב חזר ונשנה הדבר
שהיהודי נסע לובלינה לבקש על נפשו ונפשות ביתו, להימלט
מחרפת הרעב ומן הסכנה המרחפת על ראשו.

כשמוע הצדיק את דבריו אמר: אני אתפלל עליך שוב
שתיושע אבל לא כפי שהיה בפעם הקודמת, כי בפעם הקודמת

חכמים בהלכה, דעל כן נקרא מאיר. גם עוד, הוא חדל מלהחריב בית המקדש שהיה אורו של עולם, כדאמר בבא בן בוטא להורדוס (בבא בתרא ג), לכך יצא ממנו רבי מאיר. ועוד נראה לומר, הוא נתפעל מן הנס שהראו לו מן השמים בענין החיצים כדכתיבנא, לכך יצא ממנו רבי מאיר בעל הנס זכותו יגן עלינו אמן. ע"כ.

ועל פי פירושו של הרה"ק רבי שלום מבעלז, כי נשמה הטמונה אצל הגוי משפיעה עליו לטובה, יש לומר, כי נירון קיסר מחמת שהיה טמון בו ניצוץ של נכדו רבי מאיר, הרי שניצוץ זה השפיע עליו לטובה לבקש מהתינוק "פסוק לי פסוק" ולהאמין לכך. וכן להתפעל מן החיצים ולא לכבוש את ירושלים.

ונראה לבאר בדרך אחרת את דברי רש"י "לפי שהיו השבטים מביזים אותו הראיתם בן פוטי זה שפיטם אבי אמו עגלים לע"א והרג נשיא שבט מישראל!! לפיכך בא הכתוב ויחסו אחר אהרן".

בהקדם מה שכתב בספה"ק דגל מחנה אפרים (פרשת מטות) לפרש את הפסוק (מטות ל"א, ג): "וַיִּדְבַר מֹשֶׁה אֶל הָעָם לֵאמֹר הֲחָלְצוּ מֵאֲתָכֶם אֲנָשִׁים לְצַבָּא וַיְהִי עַל מִדְּיָן לְתַת נְקַמַת ה' בְּמִדְיָן. וז"ל: "יש לומר בזה בדרך רמז, על דרך ששמעתי ממחותני הרב הותיק המנוח מוה"ר נחמן הרידענקר ז"ל על פסוק (שמות ל"ד, ג) "ואיש לא יעלה עמך וגם איש אל ירא בכל ההר", היינו כשאדם רוצה לעבוד ה' באמת ובתמימות, אזי צריך לחשוב ולדמות בעצמו כאילו הוא בעצמו יחידי בעולם, ולא יהיה לו שום פניה משום אדם. ועל פי זה אמרתי (ויקרא ט"ז, י"ז) "וְכָל אָדָם לֹא יִהְיֶה בָּאֵהָל מוֹעֵד בְּבֹאוֹ לְכַפֵּר בְּקֹדֶשׁ עַד צֹאתוֹ. והבן.

וזהו גם כן הפירוש (אבות פ"ב מ"ה), "במקום שאין אנשים השתדל להיות איש", היינו שתשתדל להיות תמיד כמו במקום שאין אנשים. וזה יש לומר שמרומז גם כן בפסוק כאן, החלצו, לשון הסרה, היינו שתסירו מאתכם אנשים כמו "ואיש לא יעלה עמך", רק ללחום מלחמת ה' במדין ולא לשום דבר אנושית ח"ו, רק לתת נקמת ה' במדין. עכ"ל.

ענין זה מבואר גם בספה"ק "אמרי פנחס" להרה"ק ר' פנחס מקוריץ ז"ע לפרש את הפסוק (בראשית ה', א): "זה ספר תולדות אדם ביום ברוא אלקים אדם בדמות אלקים עשה אותו". כי כאשר אדם עובד את ה' ברבים, מזדמנות לו הרבה פניות ומחשבות שלא לשמה, אבל כשעובד את הקב"ה בהצנע לכת אז בנקל יכול להיזהר מפניות, לכן העיצה לכך שגם כשנמצא ברבים, יצייר בדעתו כאילו רק הוא נמצא לבדו בעולם, ועל ידי זה ינצל מפניות ומחשבות שלא לשמה.

זהו רמז הכתוב: "זה ספר תולדות אדם", זהו הלימוד בספר איך לקיים מצוות ומעשים טובים שהם בבחינת תולדותיו של אדם, "ביום ברוא אלקים אדם", שיצייר בדעתו שהוא נמצא לבד בעולם, כמו ביום שברא הקב"ה את אדם הראשון שהיה יחידי בעולם, כי אז יוכל לקיים כל מצוות ה' בלתי לה' לבדו.

לפי זה יש לומר, כי השבטים ביזו את פינחס "זה שפיטם אבי אמו עגלים לעבודה זרה", כי מצינו בסוטה (ד): "כל המתגאה כאילו עובד עבודה זרה". והיינו כיון שפינחס עשה את מעשיו לעיני כל, חשדו בו ישראל שעשה את קנאותו לא לשם שמים, אלא בגלל שכולם יראו כביכול את צדקותו ולכן עשה זאת ברבים לעיני כל. לכן היה צריך הקב"ה לייחס אותם אל אהרן

הכהן, אשר עליו נאמר "וכל אדם לא יהיה באוהל מועד בבואו לכפר בקודש" שעבודתו היתה בצנעה ולשם שמים, כך גם נכדו פינחס כל עבודתו היתה אך ורק לשם שמים.

הגמרא במסכת פסחים (סו.) מביאה בענין שקרבן פסח דוחה שבת: תנו רבנן, הלכה זו נתעלמה מבני בתירה. פעם אחת חל ארבעה עשר להיות בשבת, שכחו ולא ידעו אם פסח דוחה את השבת אם לאו. אמרו: כלום יש אדם שיודע אם פסח דוחה את השבת אם לאו? אמרו להם: אדם אחד יש שעלה מבבל והלל הבבלי שמו ששימש שני גדולי הדור שמעיה ואבטליון ויודע אם פסח דוחה את השבת אם לאו. שלחו וקראו לו, אמרו לו: כלום אתה יודע אם הפסח דוחה את השבת אם לאו? אמר להם: וכי פסח אחד יש לנו בשנה שדוחה את השבת והלא הרבה יותר ממאתיים פסחים יש לנו בשנה שדוחין את השבת? אמרו לו: מנין לך? אמר להם: נאמר 'מועדו' בפסח ונאמר 'מועדו' בתמיד, מה 'מועדו' האמור בתמיד דוחה את השבת אף 'מועדו' האמור בפסח דוחה את השבת. ועוד קל וחומר הוא, ומה תמיד שאין ענוש כרת דוחה את השבת, פסח שענוש כרת אינו דין שדוחה את השבת. מיד הושיבוהו בראש ומינוהו נשיא עליהם, והיה דורש כל היום כולו בהלכות הפסח.

ונראה לבאר מעשה זה על פי הגמרא ביומא (לה:): תנו רבנן, עני ועשיר ורשע באין לדין. לעני אומרים לו מפני מה לא עסקת בתורה? אם אומר עני הייתי וטרוד במזונותי. אומרים לו: כלום עני היית יותר מהלל?! אמרו עליו על הלל הזקן, שבכל יום ויום היה עושה ומשתכר בטרעפיק, חציו היה נותן לשומר בית המדרש וחציו לפרנסתו ולפרנסת אנשי ביתו. פעם אחת לא מצא להשתכר ולא הניחו שומר בית המדרש להיכנס. עלה ונתלה וישב על פי ארובה כדי שישמע דברי אלהים חיים מפי שמעיה ואבטליון. אמרו אותו היום ערב שבת היה ותקופת טבת היתה וירד עליו שלג מן השמים. כשעלה עמוד השחר אמר לו שמעיה לאבטליון: אבטליון אחי! בכל יום הבית מאיר והיום אפל שמא יום המעונן הוא? הציצו עיניהן וראו דמות אדם בארובה, עלו ומצאו עליו רום שלש אמות שלג, פרקוהו והרחיצוהו וסיכוהו והושיבוהו כנגד המדורה. אמרו: ראוי זה לחלל עליו את השבת.

והנה, כאשר הלל הזקן עלה על גג בית המדרש כדי לשמוע דברי אלקים חיים מפי שמעיה ואבטליון, אף אחד לא ראה זאת ולא ידע מכך. אבל "כל העוסק בתורה מבפנים – תורתו מכרזת עליו מבחוץ" (מועד קטן טז:), וכעבור שנים, עם ישראל מתאסף להקריב את קרבן פסח בערב פסח שחל בשבת, מליוני יהודים נמצאים בבית המקדש ואינם יודעים את ההלכה, האם קרבן פסח דוחה שבת או לא. וכל עם ישראל ממתין שהשליח ישאל את בני בתירה הנשיאים, אבל גם הם אינם יודעים את התשובה, עד שמגיע הלל הזקן ואומר את ההלכה כי קרבן פסח דוחה שבת, וכל כלל ישראל נוהג על פי פסקיו. ברגע אחד נתגלה גדלותו בתורה של הלל לעיני כל ישראל. וזכה להתמנות לנשיא ישראל.